

Stimate domnule Președinte al României,

Stimate domnule Prim Ministru,

Onorat prezidiu,

Dragi colegi magistrați,

Distinși invitați,

Anul 2012 este anul marilor aniversări ale justiției românești, pentru că în anul acesta se împlinesc:

- 150 de ani de la înființarea Înaltei Curți de Casație și Justiție;
- 100 de ani de la recunoașterea pe cale jurisprudențială a dreptului justiției de a controla constituționalitatea legilor;
- Două decenii de existență a Curții Constituționale a României.

Este impresionantă și plină de semnificație această largă participare la prezenta sesiune solemnă aniversară și doresc să vă mulțumesc pentru că ați dat curs invitației de a sărbători alături de noi – magistrații supremi- împlinirea a 150 de ani de la înființarea Înaltei Curți de Casație și Justiție din România.

Celebrarea acestui moment special este nu numai o ocazie pentru a ne aminti trecutul, ci și pentru a evoca semnificația prezentă a rolului pe care îl deține instanța supremă în cadrul construcției democratice a sistemului judiciar din România, în cadrul construcției democratice a statului român.

Istoria Înaltei Curți a fost marcată de un lung șir de schimbări, atât în structura ei, cât și în ceea ce privește competențele acesteia.

Permiteți-mi să vă prezint prin câteva slide-uri file importante din istoria instanței supreme:

Prezentare power-point – 17 slide-uri.

În condiții favorabile sau de restriște, de pace sau de război, de bunăstare sau de criză, timp de 150 de ani, instanța supremă a funcționat neîntrerupt, iar aceasta este o probă indubitabilă a faptului că suntem capabili să creem instituții durabile și de substanță.

Instanța supremă și-a adus în diverse perioade aportul substanțial la înnoirea României, prin jurisprudența sa, prin generațiile de magistrați puse la dispoziția țării, prin proiectele de acte normative propuse, prin activitatea remarcabilă a unor înaintași.

Indiferent că s-a numit Înalta Curte de Casație și Justiție, Tribunal Suprem sau Curte Supremă de Justiție, instanța supremă a reușit dincolo de vicisitudinile vremurilor, să-și păstreze demnitatea esențială a locului ocupat în sistemul judiciar al țării.

Fiind la un moment de cinstire se impune să evocăm și personalitățile Curții.

Astfel, printre prim-președinții înaltei instanțe, s-au aflat: unionistul Vasile Sturza, poetul Alexandru Crețescu, regentul Gheorghe Buzdugan, academicianul Andrei Rădulescu, scriitorul Alexandru Voitin ș.a.

Dintre procurorii-generalii, este suficient să menționăm pe Mihail Kogălniceanu (primul în timp, numit în funcție, dar care nu a ocupat-o, fiind desemnat între timp prim-ministru), Alexandru Papiu-Ilarian sau Dimitrie Alexandrescu. Și un fapt mai puțin cunoscut: filosoful-jurist Vasile Conta a fost consilier (judecător) în cadrul Secției I a Curții, între anii 1881- 1882. Desigur, mulți alți magistrați ai primului for judecătoresc al țării au fost doctori în drept, cadre didactice universitare, au publicat lucrări de referință în domeniu.

Să ne gândim la curajul profesional al judecătorilor N.Algiu și C. Bossie de la Tribunalul București – Secția a-II-a care în anul 1902 într-o situație dificilă, controversată juridic și politic au decis tranșant cu valoare de principiu – puterea judecătorească are dreptul de a cerceta constituționalitatea unei legi, conformitatea acesteia cu legea fundamentală și, în caz de conflict între ele, să aplice numai pe aceasta din urmă.

Într-o cauză juridică de răsunet în epocă, și nu lipsită de implicații politice (mai precis interese economice convertite în acest sens) „Societatea comunală de tramvaiuri din București cu Ministerul de interne și Primăria capitalei”, aflată pe rolul secției a II-a a Tribunalului Ilfov, la termenul din 2 februarie 1912, când se ceruse amânarea judecării și nu se trecuse încă pe fond, tribunalul a ridicat din oficiu, două chestiuni prelabile: dacă avea dreptul să judece constituționalitatea unei legi și să refuze aplicarea ei, în situația în care ar găsi că e neconstituțională și, în caz afirmativ, dacă legea din 1911 pentru funcționarea Societății de tramvaie din București era conformă Constituției. Prin jurnalul (sentința) nr. 919

din 2 februarie 1912 tribunalul decidea, pe de-o parte, că puterea judecătorească avea competența ca, în caz de contrarietate între o lege și constituție, în cauzele deduse soluționării, să aplice pe aceasta din urmă, fără a avea nevoie de un text de lege expres în acest sens, iar pe de alta că legea din 1911 era neconstituțională, afectând dreptul de proprietate, constituțional protegit. Problema a inflammat întreaga viață juridică bucureșteană și nu numai. Marii jurisconsulți ai timpului, în frunte cu cei implicați direct, ca avocați în proces – P. Missir, Take Ionescu, S. Rosenthal, C.G. Dissescu – au provocat în presa judiciară o mare dezbateră pe această temă. S-au solicitat și obținut și două consultații pe subiect din partea profesorilor F. Larnaude și G. Jezé, de la Facultatea de drept a Universității din Paris – ambele concluzionând că, dacă dreptul francez nu admitea un atare control, cel românesc îl făcea posibil, întrucât „România se aseamănă cu tipul de legislație constituțională, relativ la chestiunea noastră în care intra SUA, Norvegia și Grecia”. Iată, așadar, și o primă și interesantă conexiune euroatlantică a justiției noastre! Hotărârea Tribunalului Ilfov era confirmată prin decizia din 16 martie 1912 a Înaltei Curți de Casație. „Admirabil redactată”, după afirmația marelui constituționalist Leon Duguit, hotărârea avea să fie publicată și comentată pozitiv în presa juridică pariziană. Dar competența generală a tuturor instanțelor judecătorești în materia cercetării constituționalității legilor în litigiile supuse soluționării, astfel afirmată jurisprudențial, avea să dureze doar 11 ani, deoarece prin Constituția din 29 martie 1923, această atribuție era conferită exclusiv Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Împlinirea a 150 de ani de la înființarea instanței supreme este totodată un bun prilej de a omagia profesia de magistrat, importanța acesteia, dar și talentul, devotamentul și integritatea celor mai mulți dintre membrii profesiei.

După anul 1990 profesia de magistrat s-a dezvoltat în libertate, iar legile referitoare la organizarea judiciară și statutul magistratului, precum și modificările care au urmat au conturat un cadru instituțional modern la acea dată, care a contribuit la dezvoltarea profesiei.

În istoria funcționării sale recente, Înalta Curte s-a implicat activ în sprijinirea procesului de consolidare a Justiției în interesul cetățeanului, de la reglementări noi în materia organizării judiciare, cerințe sporite de calitate și eficiență în acord cu standardele europene, până la schimbări instituționale reformatoare. Voi reaminti, numai cu titlu de exemplu, activitățile Înaltei Curți pentru asigurarea independenței justiției (atât a independenței individuale a

judecătorilor și procurorilor, cât și a independenței sistemului) prin mecanisme și proceduri adecvate, care să garanteze respectarea principiului separației puterilor în stat, îmbunătățirea profesionalismului întregului personal din sistemul judiciar și a politicii de resurse umane, unificarea practicii judiciare, responsabilizarea magistraților, sporirea transparenței sistemului judiciar, intensificarea cooperării judiciare internaționale, a relațiilor de cooperare bilaterale și multilaterale cu partenerii externi.

În prezent, în fața magistraților se află provocarea lansării unei noi etape de modernizare a profesiei, în acord cu mutațiile produse în viața afacerilor, cu evoluția profesiilor în plan european, precum și exigențele reclamate de intrarea în vigoare a noilor coduri fundamentale ale României.

Consider că sensul profund al aniversării de astăzi, îl constituie tocmai afirmarea încrederii în această evoluție și reprezintă destinul comun al tuturor popoarelor Europei.

În opinia mea, la acest moment există câteva provocări și vulnerabilități fundamentale care trebuie rezolvate pentru a face justiția mai dreaptă și mai eficientă.

Stimați colegi magistrați,

Avem în fața noastră un viitor dificil și provocator.

Vom avea o profesie de succes dacă aceasta va fi bazată exclusiv pe valoare, pe notorietate, pe competență și integritate și numai dacă justiția va fi permanent locuită de spiritul dreptății.

Avem datoria să reînviem gloria justiției noastre, față de tradițiile noastre juridice, față de gloria profesorilor noștri înaintași, față de Toma Stelian, I.L.Georgescu, Eliescu, Ionașcu, Deak sau Beleiu, Tomulescu sau Titulescu.

Crearea unei noi mentalități în sistemul judiciar, mai responsabilă, față de statul din a cărui structură face parte autoritatea judecătorească și față de cetățeanul beneficiar al justiției ca serviciu public va impune monopolul justiției asupra respectului legii.

Integritatea sistemului judiciar este o cheie de boltă a bunei sale funcționări, la fel de importantă cum este și asigurarea resurselor financiare, asigurarea

resurselor umane. Cred că e foarte important să avem în vedere și integritatea în sistemul judiciar, mai ales că integritatea este un lucru care nu costă, nu necesită bugete, nu necesită fonduri, necesită doar o anumită scară de valori. E o opțiune de viață până la urmă, dincolo de o opțiune profesională. Dacă într-o anumită parte a sistemului construim integritate, asigurăm această integritate inclusiv prin condițiile ca ea să se mențină. Dacă în alte părți ale sistemului, în subsisteme, apar probleme de integritate, n-am făcut nimic pentru că subsistemele se contaminatează. Degeaba reușim să avem, sper, un sistem judiciar 100% integru pe viitor, dacă în profesiile juridice nu reușim să asigurăm aceeași integritate deplină. Și reciproca este valabilă. Prin urmare, cred că avem aici iarăși un punct de interes și de contact între profesii. Noi ar trebui, dinspre sistem spre profesiile juridice și dinspre profesiile juridice spre justiție, să exportăm integritatea, nu să exportăm probleme de integritate.

Magistrații au în față un viitor dificil pentru că trebuie să țină dreaptă balanța justiției pe o mare economică agitată, trebuie să împiedice apariția unei falii între justiție și cetățean.

O justiție europeană sprijinită de executiv și legislativ ne poate propulsa înaintea, după cum o justiție agresată din exterior sau compromisă din interior, ne poate proiecta înapoi în trecut.

Dumneavoastră distinși colegi judecători aveți de jucat un rol important în această proiecție.

Puteți asista pasiv la derapaje sau puteți lua o poziție instituțională față de ceea ce este bun sau rău în justiție.

Eu mi-aș dori ca dumneavoastră să fiți o forță de impact progresistă în justiție, să stimulați respectul regulilor de drept de către cetățean și să nu fim niciodată parte dintr-un joc perdant pentru societatea noastră.

Îmi amintesc celebra expresie folosită de Victor Hugo în piesa HERNANI „Ad augusta per angusta” – la rezultate strălucite se ajunge doar pe căi trudnice, cu alte cuvinte orice victorie, orice succes nu se obține decât prin strădani, prin înfrângerea piedicilor aflate în cale.

În întreaga mea carieră am ales deviza generalului LAZARE HOCHE, figura proeminentă a Revoluției Franceze – ACTA, NON VERBA – „Fapte, nu vorbe” – ca o maximă de conduită în viață.

Nu trebuie să ascundem faptul că și judecătorul poate greși. Legiuitorul a avut în vedere o asemenea posibilitate atunci când a imaginat căile de atac.

Nu există un judecător infailibil.

Există doar modelul clasic al „bunului judecător”.

Dar când un judecător greșește cu intenție, favorizând nelegal una dintre părți, o astfel de împrejurare este de natură a știrbi, în mod grav, autoritatea justiției.

Sper că vor fi bine receptate și înțelese aceste remarci. Le fac, vă asigur, cu cele mai bune intenții, izvorâte din respectul față de justiție, convinsă fiind, în același timp, că prin organismele sale specifice, cu deosebire prin activitatea Consiliului Superior al Magistraturii, autoritatea judecătorească va putea să pună ordine în propria-i casă.

Cu toții, ne dorim, fără îndoială, o justiție mai bună.

Dar pentru aceasta este important să ne vorbim sincer și să facem ceea ce spunem.

Noi magistrații nu trebuie să uităm niciodată că, oamenii te judecă după ceea ce faci, nu după ceea ce ai fi vrut să faci.

Aristotel spunea: „Virtutea justiției constă în moderație, atunci când este reglementată cu înțelepciune”.

Stimați colegi,

Din punctul meu de vedere nu avem șansa să garantăm siguranța cetățeanului dacă nu construim un concept de cooperare stabil și funcțional între toate instituțiile statului care sunt implicate în realizarea unui act de justiție de calitate, dacă nu vom fi, fiecare dintre noi, intoleranți cu grupările de criminalitate organizată de orice fel.

În contextul eforturilor pe care societatea românească le face în prezent, de stimulare a creșterii economice, scoaterea de către dumneavoastră din circuitul economic a grupărilor de crimă organizată economico-financiară – grupări care prejudiciază nu numai bugetul statului, dar și pe cel al fiecăruia dintre noi, al cetățenilor și al companiilor, prin menținerea economiei subterane ori prin vicierea mecanismelor de piață liberă – trebuie să reprezinte în continuare o prioritate, o provocare pentru noi toți – polițiști, procurori, judecători, avocați –

pentru că numai astfel vom asigura un mediu de afaceri transparent, liber, funcțional și totodată competitiv.

Am exprimat în nenumărate rânduri opinia că în această perioadă de dificultăți economice și tumult politic justiția are șansa să demonstreze că este un edificiu solid și că reprezintă o ancoră de stabilitate în societate.

Doamnelor și domnilor,

În prezent, sistemul judiciar inclusiv instanța supremă este afectat de o serie de vulnerabilități a căror rezolvare cere eforturi considerabile din partea tuturor celor trei puteri ale statului.

Pentru implementarea următoarelor trei coduri este necesară reorganizarea schemelor în sistem în anul 2012, dar și suplimentarea rezonabilă a acestora, atât în ceea ce îi privește pe magistrați, cât și în ceea ce privește personalul auxiliar de specialitate, iar studiile de impact ne-au arătat ce trebuie să facem din punct de vedere logistic, financiar, resurse umane.

Este limpede că schemele de personal din sistemul judiciar trebuie revăzute și adaptate volumului real de muncă din acest sistem, pentru că ele au fost adoptate cu mulți ani în urmă și nu mai corespund unei realități concrete din sistemul judiciar; unele sedii de instanțe sunt la standarde normale, altele însă sunt improprii pentru actul de justiție.

Această realitate se impune însă a fi schimbată în următorii doi – trei ani, chiar dacă ea implică un efort, un impact bugetar considerabil.

Stimat auditoriu,

Reforme în justiție au nevoie de armistițiu politic, de un acord pe întreg spectrul politic care să producă susținere parlamentară certă pentru proiectele legislative ale Justiției. Politicienii angajați trebuie să creeze în jurul Justiției o zonă de neutralitate și de sprijin politic. Întreaga noastră clasă politică trebuie să înțeleagă că: „Justitia est fundamentum regnorum” – justiția este fundamentul guvernării, fundament care dacă nu este bine consolidat, tot ce se construiește pe el se dărâmă.

Pentru a nu abuza de limitele impuse, doresc să închei adresând mulțumiri și felicitări tuturor magistraților români -judecători și procurori- , care, în mod onest, cu onoare și demnitate își îndeplinesc nobila misiune de împărțire a dreptății, care zi de zi intră în ședințe de judecată, se documentează pentru a rezolva cauzele cu care sunt investiți, deliberează ori își motivează soluțiile. De asemenea felicit și urez succes și celuilalt personal din instanțe și parchete precum și avocaților, consilierilor juridici, notarilor publici, executorilor judecătorești și celorlalte categorii de „slujitori ai justiției”, care alături de magistrați contribuie cu profesionalism și integritate la realizarea actului de justiție, pentru sacrificiul personal sau al familiilor lor, de care dau dovadă într-un context în care despre justiție, în spațiul public, patimile și pasiunile adesea înveninează raporturile dintre justiție în ansamblu și cetățeni, prin generalizări pripite, judecăți făcute fără cunoașterea realităților, ori reacții disproporționate față de ceea ce ar trebui să constituie liniștea socială, fără de care sanctuarul dreptății este grav afectat.

Onorată asistență,

Vă rog să-mi permiteți totodată să folosesc acest prilej pentru a vă ura dumneavoastră, judecători, magistrați asistenți, personal de specialitate și conex ai Înaltei Curți, precum și tuturor magistraților care compun autoritatea judecătorească, avocați, consilieri juridici, notari publici, executori judecătorești, gânduri bune, urări de multă sănătate, realizări profesionale și împliniri personale.

Fie ca justiția să triumfe în beneficiul cetățeanului.